

OECD Insights

Sustainable development: Linking Economy, Society, environment

Summary in Finnish

Talouden, yhteiskunnan ja ympäristön kytkeminen yhteen

Suomenkielinen tiivistelmä

- Käytämme nykyään ilmaisua "kestävä kehitys" lähes kaikkialla, mutta mitä se itse asiassa tarkoittaa? Millainen vaikutus tuotannolla ja kulutuksella on kestävytyteen? Auttaako talouden globalisaatio tässä vai haittaako se sitä? Voidaanko kestävytyttä mitata taloudellisen analyysin perinteisillä työkaluilla? Kuinka hallitukset, yritykset ja kansalaiset voivat edistää sitä?
- Tämä OECD *Insights* -sarjan kirja käsittelee näitä kysymyksiä ja esittää ideoita ja trendejä, jotka vaikuttavat tapaamme ajatella kestävytyttä. Vaikka käsitteen katsotaan yleensä liittyvän ympäristöön, kestävytydessä on itse asiassa kyse siitä, että talouden kehittämisen avulla pyritään reilumpaan yhteiskuntaan kunnioittaen kuitenkin samalla ekosysteemejä ja luonnon resursseja.
- Tämä ei ole mikään helppo tehtävä. Kansalaisten ja hallitusten tekemiin päätöksiin liittyy usein jonkinlaisia vaihtokauppoja eri asioiden välillä. *Kestävä kehitys* käy läpi nämä haasteet ja ehdottaa toimenpiteitä niiden ratkaisemiseksi.

Tiesitkö?

- Neljäsosa kehittyvien maiden väestöstä asuu absoluuttisessa köyhyydessä.
- Joka vuosi myydään miljardia matkapuhelinta, ja keskimääräinen käyttäjä vaihtaa puhelinta 18-24 kuukauden välein.
- Hampurilaisen valmistaminen kuluttaa 2400 litraa vettä.

Termi kestävä kehitys tuli yleiseen kielenkäyttöön 1980-luvun lopulla ilmestyttyään teoksessa *Yhteinen tulevaisuutemme*, joka tunnetaan myös nimellä *Brundtlandin raportti*. YK:n luoma komitea ehdotti "globaalia muutoksen agenda" kehityksen käsitteille ja käytännöille. Raportissa korostettiin, että meidän täytyy nopeasti miettiä uudelleen tapamme elää ja hallita.

Kaksi asiaa ovat tärkeitä kestävä kehityksen kannalta. Ensinnäkin ymmärrettiin, ettei pelkkä talouskasvu riitä ratkaisemaan maailman ongelmia: taloudelliset, yhteiskunnalliset ja ympäristölliset asiat liittyvät aina toisiinsa. Vain yhden asian huomioiminen kerrallaan johtaa virhearviointeihin ja "kestämättömiin" tuloksiin. Esimerkiksi pelkkään voittomarginaaliin keskittyminen on historiallisesti johtanut yhteiskunnallisiin ja ympäristöllisiin vahinkoihin, jotka maksavat yhteiskunnalle pitkällä aikavälillä. Ympäristöstä huolehtiminen ja ihmisten tarvitsemien palveluiden tuottaminen edellyttää kuitenkin myös taloudellisia resursseja.

Kestävä kehityksen moniulotteisuus edellyttää myös rajat ylittävää yhteistyötä, olivatpa nämä rajat sitten maantieteellisiä tai institutionaalisia. On koordinoitava ja tehtävä hyviä päätöksiä. Hyvin harvoin ongelma rajautuu vain tietylle hallinnonalalle, kuten yhteen hallituksen virastoon tai yhdelle seudulle. Älykkäät ratkaisut edellyttävät yhteistyötä osana päätöksenteon prosessia.

Kestävä kehitys edellyttää, että nämä "kolme pilaria" huomioidaan yhdessä: yhteiskunta, talous ja ympäristö. Kontekstista riippumatta perusidea pysyy samana – ihmiset, asuinalueet ja talousjärjestelmät kytkeytyvät toisiinsa. Pystymme ehkä jättämään tämän riippuvuussuhteen huomiotta muutamaksi vuodeksi tai vuosikymmeneksi, mutta historia on osoittanut, että ennen pitkää saamme siitä muistutuksen jonkinlaisen hälytyksen tai kriisin muodossa.

Kunkin maan historiallinen, taloudellinen, yhteiskunnallinen ja poliittinen konteksti on omanlaisensa, mutta kestävä kehityksen perusperiaatteet pätevät niihin kaikkiin. Talouskasvu on olennainen tekijä, mutta pelkkä kasvu ei vähennä köyhyyttä kestävällä tavalla, jolleme ymmärrä kaikkia niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat hyvinvointiin. Talouskasvu korreloi yleisesti ottaen elämänlaadun paranemisen, koulutustason nousun ja odotettavissa olevan eliniän kanssa maatasolla, mutta se ei kerro sitä, kuinka tämä kasvu on saavutettu - onko tämä kasvu kestävä ja kuka siitä hyötyy ja kuka jää sen hyödyistä paitsi.

Materiaaliset ja ei-materiaaliset arvot

Elämme yhteiskunnassa, jossa kasvu ja taloudellinen toimeliaisuus ovat pitkään olleet kaiken keskipisteenä. Maailman BKT on kasvanut 1970-luvun puolivälin noin 16 biljoonasta dollarista nykyhetken noin 40 biljoonaan dollariin. Yritykset tahkoavat kaikesta koko ajan

enemmän ja keksivät uusia tuotteita. Vaikka köyhyyttä ja vähäosaisuutta on edelleen olemassa, OECD-maiden useimmat ihmiset nauttivat elintasosta, jossa rahaa riittää muuhunkin kuin pelkkään ruokaan, asumiseen, vaatetukseen ja muihin välttämättömyksiin.

On hyvin suuri haaste määrittää arvo asioille, jotka olivat aiemmin kirjanpidon, budjetoinnin ja mittausten ulkopuolella. Arvon määrittäminen esimerkiksi luonnonvaroille ei ole helppoa. Esimerkiksi metsälle voidaan laskea arvo, koska tuote myydään ja ostetaan, joten sillä on rahallinen arvo. Puun hinnan tunteminen ei kuitenkaan kerro meille mitään puun arvosta CO₂-päästöjen torjumisessa, puun roolista biodiversiteetin vaalijana ja puun kulttuuriarvosta ihmisille, joiden elämänmuoto riippuu siitä.

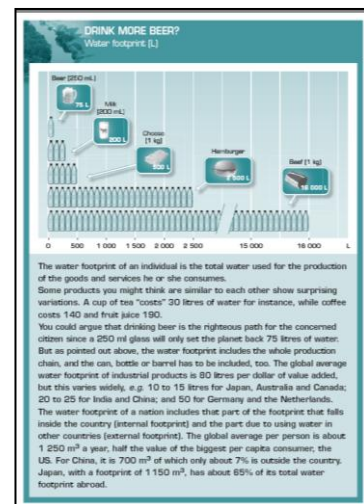
Maailmanlaajuisen tuotannon ja kuluttamisen trendit tuskin muuttuvat merkittävästi. Tavaroiden hinta laskee ja niitä kuljetetaan aiempaakin suurempia määriä maailman äärestä toiseen. Tekniikan avulla voidaan kenties vähentää joitakin haitallisia vaikutuksia kestäväälle kehitykselle, mutta samalla uusi tekniikka luo myös uusia ongelmia. Lisäksi tekniset parannukset eivät yleensä pysy kulutuksen kasvun tahdissa. Esimerkiksi autot ovat nykyään paljon polttoainetaloudellisempia kuin ennen, mutta ilmansaasteongelma pahenee, koska niin monella ihmisellä on auto.

Kuluneiden vuosikymmenten kokemukset ovat osoittaneet, ettei kestävä kehitys periaatteiden mukaisten tuotteiden tarjoaminen "vihreille" tai "reilun kaupan" nk. niche-markkinoille riitä muuttamaan suuressa mittakaavassa kulutustottumuksia, vaikka sillä onkin ollut merkittävä rooli tuottajien ja kuluttajien ohjaamisessa uuteen suuntaan.

Yhä useampi ihminen tiedostaa tekemiensä valintojen merkityksen ympäröivälle maailmalle. Kestämättömään kulutustasoon liittyvät ongelmat, kuten esimerkiksi polttoaineiden hinnat, ovat alkaneet koskettaa normaalia kuluttajaa aiempaa konkreettisemmilla tavoilla. Tämän tuloksena yhä useampi kuluttaja kysyy nyt tärkeitä kysymyksiä ostamistaan tuotteista: paljonko jätettä tuote ja sen pakkaus synnyttää, paljonko tuotannossa (ja tuotteen hävittämisessä) kuluu vettä, energiaa ja muita resursseja ja mitkä ovat tuotteita valmistavien ihmisten elin- ja työolosuhteet.

Valmistajat suunnittelevat yhä enemmän tuotteita, jotka vetoavat kuluttajiin myös esteettisten ominaisuuksiensa ja helppokäyttöisyyden sekä ympäristöllisen ja yhteiskunnallisen kestävyys kautta. Muutokset kuluttajien tiedostamisessa ja kestävämpien tuotteiden ja palveluiden kasvava määrä viime vuosina on rohkaiseva ilmiö. Jotkut kriitikot ja kuluttajajärjestöt ovat huomauttaneet, että osa tästä on vain "viherpesua". Tuotteet, joiden väitetään olevan ympäristöystävällisiä, eivät ehkä aivan olekaan sitä, kun ainesosat tutkitaan tarkemmin tai tutkitaan tuotteen koko elinkaari. Kestävästä kehityksestä on tullut tärkeä puheenaihe, koska yhä useampi ihminen ja yritys tunnustaa asian tärkeyden ja haluaa jopa hyötyä siitä taloudellisesti.

Juodako lisää olutta? Vesijalanjälki (L)

Kestävyuden mittaus: mitä pitäisi laskea ja milloin?

Ensi näkemältä voi vaikuttaa siltä, että kestävä kehityksen mittaaminen on mahdotonta. Aihepiiri on niin valtava ja vaikuttavia tekijöitä on niin monia - ilmastonmuutos, lasten hoito, liiketoiminnan eettisyys, hallitusten politiikka, kuluttajien trendit vain muutamia nimetäksemme. Tiedämme, että kestäväan kehitykseen liittyy taloudellisia, yhteiskunnallisia ja ympäristöllisiä muuttujia, joista kaikki täytyy mitata jollakin tavalla. Käytettävissä on monia eri indikaattoreita perinteisistä makrotalouden tekijöistä, kuten BKT ja tuottavuus, ympäristöindikaattoreihin, kuten veden kulutus ja päästöt, aina yhteiskunnallisiin tilastotietoihin asti, kuten eliniän odote ja koulutustaso. Mutta mitkä indikaattorit sopivat parhaiten kestävä kehityksen mittaamiseen?

Kysymystä vaikeuttaa entisestään se, että kestävä kehitys on moniulotteinen ja dynaaminen käsite. Kestävä kehityksen kvantifiointi edellyttää monen eri parametrin, kuten aikajanojen, huomioimisen. Taloudelliset, yhteiskunnalliset ja ympäristölliset ilmiöt toimivat eri rytmeissä. Mietitäänpä taloutta: jos suunnittelet tärkeää energiaprojektia, täytyy miettiä ainakin 50 vuotta eteenpäin. Jos sen sijaan teet kauppaa finanssimarkkinoilla, sekunnin murto-osat hintatietojen siirrossa voivat merkitä valtavia voittoja tai tappioita. Ympäristö on sen sijaan osoittanut, että muutosnopeus voi äkisti kiihtyä. Esimerkiksi kalakannat voivat äkisti kadota pienennyttyään ensin hitaasti vuosien ajan.

Lisäksi täytyy pitää mielessä, että kestävä kehitys on prosessi, jossa menneisyyden tapahtumat täytyy linkittää siihen, mitä tehdään nyt. Tämä puolestaan vaikuttaa tuleviin vaihtoehtoihin ja tuloksiin. Kehitystoimet eivät myöskään ole pelkästään tilastollinen tai tekninen toimenpide. Ne koskettavat kahta kaikkien yhteiskuntien kannalta herkkää asiaa: hallitusten vastuu ja yhteiskunnallinen osallistuminen. Kestävä kehityksen mittaaminen luotettavin tiedoin on tärkeä osa demokraattista prosessia. Se parantaa hallitusten vastuullisuutta ja tarjoaa ihmisille työkalun, jolla osallistua aktiivisemmin poliittisten tavoitteiden määrittämiseen ja arvioimiseen.

Kestävä kehityksen tärkeä idea on se, että nykyisen sukupolven hyvinvointi linkitetään tulevien sukupolvien hyvinvointiin. Tämän kytkennän tekemiseen voidaan käyttää "pääomalahestymistapaa", joka merkitsee pelkistetysti sitä, että kestävä kehitys edellyttää sitä, että hyvinvoinnin ja varallisuuden eri komponentit korvataan kulutuksen tahdissa. Tässä mallissa yhteiskunnan pääomavaranto muodostuu viidestä eri tyyppistä:

- *taloudellisesta pääomasta* kuten osakkeista, bondeista eli joukkovelkakirjoista ja valuuttatalletuksista
- *tuotetusta pääomasta* kuten koneista, rakennuksista, televiestintäresursseista ja muusta infrastruktuurista

- *luonnon pääomasta* eli luonnonvaroista, maasta ja ekosysteemeistä, jotka huolehtivat esimerkiksi jättemateriaalin absorpoinnista
- *ihmispääomasta* eli koulutetusta ja terveestä työvoimasta
- *sosiaalisesta pääomasta* eli sosiaalisista verkostoista ja instituutioista.

Kun nämä eri pääomalajit otetaan huomioon hyvinvoinnin tuotannossa, voidaan laskea kansallisvarallisuus eri pääomalajien summana.

Epävarmuuden hallinta

Media korostaa usein yritysten ja yksilöiden roolia kestävässä kehityksessä, mutta hallitusten valta on suurempi kuin suurimpienkaan ylikansallisten yhtiöiden. Niiden kyky vaikuttaa käytösmalleihin ja koordinoida työtä vaikuttaa valtavasti merkittävien tulosten saamisessa. Yksi suurimmista hallitusten kohtaamista haasteista on se, kuinka löydetään oikeat poliittiset työkalut, joilla päästään järkeviin tuotantotapoihin ja kulutustottumuksiin. Tuottajien ja kuluttajien suostuttelu muutokseen ei ole aina tehokkain tapa hoitaa asioita eikä se riitä riittävän suuren muutoksen aikaansaamiseen. Yksittäisillä tuottajilla on harvoin valtaa tai halua tehdä suuria muutoksia. Hallituksen sen sijaan voivat säätää lakeja ja säädöksiä. Yksi ratkaisu on yksinkertaisesti kieltää lailla tuotteet ja käytösmallit, jotka aiheuttavat enemmän haittaa kuin hyvää. Näin tapahtui CFC-yhdisteille (jääkaapeissa ja aerosolisuihkeissa käytettäville kaasuille), jotka vaurioittivat otsonikerrosta.

Ympäristöverot ja päästökauppa voivat myös olla tehokkaita instrumentteja. Ne voivat pakottaa saastuttajat (joko tuottajat tai kuluttajat) ottamaan huomioon saastuttamisen kulut ja auttaa pienentämään haitallisten tuotteiden kysyntää. Irlannin vuoden 2002 "plastax" eli muovivero vähensi muovipussien käyttöä 90 %.

Hallitukset voivat monin eri toimin edistää kestävästä kehitystä. Tiedonkeruulla ja tietojen analysoinnilla, poliittisilla toimilla ja koordinoinnilla voidaan edistää yhteiskunnan siirtymistä haluttuun suuntaan. Hallitukset voivat varmistaa, että yksilöiden edut eivät poikkea yhteisestä hyvästä. Hallitukset puuttuvat myös "markkinahäiriötilanteisiin" eli tilanteisiin, joissa markkinavoimat eivät itsessään tuota tehokkainta lopputulosta. Kun otetaan huomioon kestävä kehityksen ongelmien globaali luonne, maiden täytyy tehdä korkeimman tason yhteistyötä ratkaisujen suunnittelussa ja käyttöönotossa. Kansallisilla hallituksilla on tähän valta. Ne voivat myös varmistaa, että päätökset pannaan käytäntöön.

Kun mietitään hallitusten roolia, syntyy helposti kuva, että hallitukset vain tunnistaisivat tavoitteet ja määräisivät sitten sarjan toteuttavia toimia ja nimittäisivät valvontaelimet. Näin ei kuitenkaan

ole. Lähes kaikki talouden, yhteiskunnan ja fyysisten resurssien osatekijät vaikuttavat kestäväan kehitykseen. Tulokset riippuvat äärettömän monimutkaisesta joukosta vuorovaikutuksia, jotka toimivat eri aikajanoilla ja tärkeysasteilla. Mikään malli tai ennustus ei ole riittävän vahva ja analyttinen, jotta se kertoisi meille kaiken, minkä haluamme tietää. Hallitusten on otettava tämä epävarmuus huomioon, kun ne pyrkivät kestäväan kehitykseen. Tavoitteiden ja niiden saavuttamiseen käytettävien strategioiden ja instrumenttien tulee myös olla kestäviä. Niiden täytyy olla riittävän tehokkaita mutta samalla riittävän joustavia niin, että ne voidaan sopeuttaa muuttuviin olosuhteisiin ja prioriteetteihin. Hallintomallin on oltava kestävä, koska olosuhteet ovat aina epävarmoja.

Koko raportin voi noutaa osoitteesta www.oecd.org/insights

Tämä yhteenveto sisältää **StatLinks**-palvelun, joka tuottaa Excel™-tiedostoja tulostetuista sivuista!

© OECD 2008

Tämä yhteenveto ei ole virallinen OECD-käännös.

Tämän yhteenvedon kopioiminen on sallittua sillä edellytyksellä, että OECD:n tekijänoikeudet ja alkuperäisen julkaisun nimi mainitaan.

Monikieliset yhteenvedot ovat käännettyjä otteita OECD:n julkaisuista, jotka on julkaistu alun perin englanniksi ja ranskaksi.

Julkaisuja on saatavilla maksutta OECD:n verkkokirjastossa osoitteessa www.oecd.org/bookshop/

Lisätietoja antaa: OECD Rights and Translation unit, Public Affairs and Communications Directorate Sähköposti: rights@oecd.org faksinumero: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Vieraile osaston verkkosivuilla osoitteessa www.oecd.org/rights/

